

Sygn. akt V KK 7/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 lutego 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jerzy Grubba

SSN Andrzej Ryński

Protokolant Katarzyna Wełpa

w sprawie podmiotu zbiorowego spółki z o.o. „L.” z siedzibą w W.
co do której stwierdzono odpowiedzialność za czyn zabroniony osoby fizycznej z
art. 77 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. i w zw. z art. 9 § 3 k.k.s.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.
w dniu 17 lutego 2015 r.,
kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego
od wyroku Sądu Rejonowego w W.
z dnia 4 maja 2009 r.

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego
rozpoznania Sądowi Rejonowemu w W.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 4 maja 2009 r. Sąd Rejonowy w W.:

I. na podstawie art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary, orzekł wobec „L.” sp. z o.o. z siedzibą w W. karę pieniężną w wysokości 1.000 (jednego tysiąca) zł.;

II. na podstawie art. 22 ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary w zw. z art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił „L.” sp. z o.o. z siedzibą w W. od ponoszenia kosztów procesu, zaliczając je na rachunek Skarbu Państwa.

Wyrok ten nie został zaskarżony przez żadną ze stron i uprawomocnił się w I instancji w dniu 12 maja 2009 r.

Kasację od tego wyroku na korzyść podmiotu zbiorowego wniósł Prokurator Generalny.

Zaskarżając wyrok w całości zarzucił mu: „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa materialnego - art. 5 ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. Nr 197, poz. 1661 z późn. zm.) polegające na dokonaniu błędnej oceny przesłanek statuujących odpowiedzialność podmiotu zbiorowego „L.” sp. z o.o. z siedzibą w W. za czyn zabroniony pod groźbą kary, popełniony przez prezesa zarządu tej spółki poprzez pominięcie wskazanej w art. 5 tej ustawy przesłanki zawinienia”.

Podnosząc ten zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jako oczywiście zasadna podlegała uwzględnieniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. Rację ma skarżący, że sąd *meriti* dopuścił się rażącej obrazy art. 5 ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. Nr 197, poz. 1661 ze zm. – dalej także jako: ustawa), w brzmieniu obowiązującym od dnia 5 października 2005 r. Stosownie do ówczesnego brzmienia art. 5 tej ustawy zawinienie podmiotu zbiorowego, jako konieczny warunek odpowiedzialności podmiotu zbiorowego, polegało na braku należytej staranności w wyborze osoby fizycznej, o której mowa w art. 3 pkt 2 lub 3 ustawy, lub co najmniej na braku należytego nadzoru nad tą osobą – ze strony organu lub przedstawiciela podmiotu zbiorowego. Podkreślić należy, że nawiązanie w art. 5 ustawy do konstrukcji zawinienia było niezbędne, zważywszy na to, iż odpowiedzialność podmiotu zbiorowego określano jako odpowiedzialność typu represyjnego (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia

3 listopada 2004 r., K 18/03, OTK-A 2004, nr 10, poz. 103). Przepis ten w brzmieniu ustalonym nowelą z dnia 28 lipca 2005 r. i obowiązujący w okresie od dnia 5 października 2005 r. (Dz. U. z 2005 r., Nr 180, poz. 1492) do dnia 13 listopada 2011 r. (Dz. U. z 2011, Nr 191, poz. 1135), a więc i w dacie orzekania w niniejszej sprawie, odnosił przesłankę zawinienia jedynie do osób wymienionych w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy. W odniesieniu do tych osób podmiot zbiorowy mógł zatem ponosić winę w ich wyborze lub w nadzorze nad nimi. Zawinienie, o którym mowa w art. 5 przedmiotowej ustawy nie mogło się zatem odnosić do kategorii osób wymienionych w art. 3 ust. 1 ustawy, a więc osób zarządzających podmiotem zbiorowym. Taką osobą był prezes zarządu spółki z o.o. „L.” A. A., którego prawomocnie skazano wyrokiem Sądu Rejonowego w W. z dnia 27 marca 2007 r., na karę grzywny w ilości 75 stawek dziennych, przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 40 zł., co z kolei stanowiło o spełnieniu warunku z art. 4 tej ustawy.

Wskazać należy, że taka wykładnia przepisów art. 3 i 5 ustawy z dnia 28 października 2002 r. jest już ugruntowana w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. np. postanowienie SN z dnia 5 maja 2009 r., IV KK 427/08, OSNKW 2009, z. 7, poz. 57; oraz wyroki SN: z dnia 6 kwietnia 2011 r., V KK 15/11, OSNKW 2011, z. 8, poz. 72; z dnia 11 kwietnia 2011 r.; V KK 57/11, LEX nr 794533; z dnia 18 października 2011 r., IV KK 276/11, LEX nr 1027192; z dnia 7 marca 2012 r., III KK 265/11, LEX nr 116319). W orzeczeniach tych wywodzi się, że podmiot zbiorowy nie może ponosić odpowiedzialności za czyny zabronione popełnione przez prezesów spółek prawa handlowego, jeśli działali oni w ramach własnego uprawnienia lub obowiązku, a taki status miał w tej sprawie A. A.

Jest przy tym oczywiste, że zmiana przepisu art. 5 ustawy jaka nastąpiła w ustawie z dnia 29 lipca 2011 r. (Dz. U. z 2011, Nr 191, poz. 1135) nie może stanowić podstawy odpowiedzialności podmiotu zbiorowego (zob. wyrok SN z dnia 11 kwietnia 2012 r., II KK 254/11, OSNKW 2012, z. 10, poz. 99). Zaskarżony kasacją wyrok wydany został zatem z rażąco obrażając art. 5 ustawy z dnia 28 października 2002 r. w kształcie, w jakim przepis ten obowiązywał w chwili wydania zaskarżonego wyroku. Jasne jest również, że obraza ta nie tylko mogła, ale miała istotny wpływ na treść wyroku, skoro jej efektem było niezasadne pociągnięcie do odpowiedzialności podmiotu zbiorowego. Rażący charakter naruszenia tego

przepisu powoduje konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do rozpoznania sądowi I instancji, który będzie związany wypowiedzianym powyżej zapatrywaniem prawnym (art. 442 § 3 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.).

Z tych powodów orzeczono jak w wyroku.